

הצר של האמנות. הניסיון הסוריאליסטי האחרון נעשה במאי '68, אבל הזמנים השתנו. חמישים משוררים הפועלים בצור תא — זה נהדר; 500 משוררים — זה פנטסטי. אבל 50 אלף משוררים — זו כבר אינפלציה."

התשווקה האפלה הוא העיבוד הפרטי וה- מיוחד של לואיס בוניואל לסיפור של הסופר הצרפתי מן המאה ה-19, פייר לואי. שמו של הסיפור המקורי האשה והבובה, כאשר הכוונה היא לבובה ממין זכר. גיבורו הוא גבר בגיל העמידה הנופל קורבן לקטי מיה של נערה ספקיבתולה ספקיציאנית, המוציאה אותו מדעתו כשהיא מפתה ודוחה אותו לסירוגין. זהו המפורסם בכתבי לואי, אשר נחשב הכהן הגדול של החושניות המסוגנת בסיפורת הצרפתית של סוף ה-19 מאה. והוא זכה בשלושה עיבודים קולנועיים קודמים לפחות, אחד מהם אילם (של ז'אק דה-בארנסולי, אביו של מי ששימש במשך שנים רבות כמבקר הקולנוע נוע של לה מונד). השני, בגירסה אמריקאית בשם השטן הוא אשה, עם מארלן דיטריך בתפקיד הראשי (הבמאי היה ג'וזף פון-שטרנברג, שתירגל קודם-לכן נושא דומה בהמלאך הכחול) ולבסוף, גירסה מאוחרת יחסית שהשתמשה בשם המקורי של לואי, עם בריויט בארדו כחולת-המין הקטלנית.

החושניות עמוקה. בוניואל עצמו מדר בר זה יותר מעשרים שנה על אפשרות שגם הוא יצטרף לרשימת מעבדי לואי, אבל כבר מן ההתחלה הוא הכריז: "אעשה את הסרט רק כאשר אמצא שחקנית ש מסוגלת לגלם את התפקיד הראשי: חושנית, בתולית ושטנית. הארוטיות התיצור ניות של פייר לואי אינה מעניינת אותי כלל, למרות שהיא היום באופנה. לראייה — כל המיטגלים והעיטולים בסרטים של ימינו. זה מביך אותי, גורם לי להסמיק. אני רוצה להבלט חושניות עמוקה הרבה יותר, חושניות נוראה שמאכלת את הכל. זה צריך יהיה להיות דיוקן של השחיתות הנשית בהתגלמותה..." דברים אלה אמר בוניואל בראיון לפני 21 שנים.

הפצרותיו של המפיק, זילברמן, והסגנון האחרון בפאריס שכנעו את בוניואל שהגיעה השעה לעשות את הסרט, ועם מריה שניידר בתפקיד הראשי. היא המתאימה — כך התרשם. השחקנית פוטררה. הרושם החזיק מעמד בדיוק ארבעה ימי צילום, ואז הסתבר לבוניואל שזה לא יכול להיות הפתרון. בנימוס האופייני לו האשים את עצמו על שלא הבחין מראש כי לא יוכל למצוא שפה משותפת עם השחקנית הפרובלמטית (שכבר פוטררה השנה משני סרטים אחרים).

וקרוז בוקה ב"תשווקה אפלה" — והחצי הבתולי של אותה הגיבורה

אנג'לה מולינה — החצי החושני

העובדה ששתי שחקניות מגלמות דמות אשה אחת עוזרת עוד יותר להדגיש את הדו-צדדיות של אופיה, והעובדה שהסיפור אינו מתרחש רק בספרד, כמקור, אלא על כל אירופה, כשהמאהב המזדקן צרפתי והנאהבת ספרדית, מוסיפה לאקטואליות.

לבוניואל עליידי חבריו לעבודה ומעריציו הרבים) את ההזדמנות הגדולה שלהן. שתי הן מגלמות יחדיו את דמותה של קונצ'יטה. זו משעבדת איש-עסקים מתבגר (פרננדו ריי, שותפו הוותיק של בוניואל מאז וירידיאנה). מבטיחה לו מדי יום להיות פיי-לגשו — מחרתיים, רוקדת פלאמנקו במע-רומיה בסביליה אבל מונעת ממנו את הב-עילה משום ש"יש לך שערותי, שפתי ו-שדי, ואם בזה לא די, סימן שאינך אוהב אותי, אלא את מה שאיני גותנת לך". שונא נשים. במבט ראשון, עם כל הסטיות האדירות של בוניואל מן המקור של לואי, כמעט שאפשר לומר שהמטרה של השניים זהה: להראות שיעבודו של אדם לתשווקה, ולהציג את הגבר כקורבן האשה הנצחית שהיא זונה וקדושה גם-יחד.

וההסרטה כמעט שעלתה על שרטון — תופעה נדירה בסירטי בוניואל שהוא אחד הבמאים הקפדנים ביותר בקיום תוכניות העבודה שלו. והנה, לפתע, תקר. זילברמן מצא עצמו בתוך פרויקט שכבר עלה לא מעט כסף וסכנה ריחפה על המשכו. בוניואל, סמל האחריות המקצועית (הוא ביקש בסרט זה מבנו, חואן-לואיס, במאי בזכות עצמו, לשמש לו עוזר כדי שימשיך בעבודה אם יקרה לו משהו), לא יכול להותיר את ידידו בבזק. ומה הפתרון הטבעי ביותר לסוריאליסטי ותיק, כאשר השחקנית הרא-שית שלו מאכזבת? להחליף אותה בשתי שחקניות פחות ידועות. הצרפתיה קרול בוקה והספרדית אנג'לה מולינה נכנסו לתמונה. אלמוניות החייבות ל"אל סופרמו" ("העילאי", כינוי שהוענק

פרננדו דיי וקרול בוקה נקמה בגברים

"אני שונא נשים וקן". הוא אומר. כאשר אומרים לו כי הסרט עשוי למצוא חן בעיני אותן הפמיניסטיות הצמאות לנקמה בגברים. ומשום שהוא שונא נשים וקן הוא שם בפי משרתו של גיבורו הסרט בתחילת הסיפור את הציטטה של גיטשה: "בלכתך אל האשה, קח עמך שוט". ואילו בסוף הסרט מגדיר אותו המשרת את האשה כ"שק צואה". בשני המקרים הוא מתנצל בנימוס: "אני רק מצטט, לא אני אמרת זאת."

העוקם יש '77'. אלא שמעבר לסי-פור האהבה המרכזי כביכול, תשווקה אפלה הוא תמונה של עולם — העולם של 1977. היחסים בין המאהב המזדקן והנערה הצ-עירה הם חלק בלתי-נפרד ממערכת העי-מותים בין אלה שהחיים עדיין לפנייהם, לבין אלה שמנסים לחטוף זריחות אחר-יות לפני השקיעה הסופית. לכל אחד מוסר משלו. לכל אחד סדר עדיפויות משלו. וכל אחד מאמין עד עומק נשמתו שרק דרכו שלו היא הנכונה.

מסביב לדמויות הראשיות משתוללים הטרווריסטים. הם מפוצצים מכוניות, מתי-נקשים בכני-אדם, חוטפים מוניות, מאיי-מים באקדחים ומכים על ראשים. אולם

(המשך בעמוד 44)

המור

1 מצויין
2 טוב
3 חלש
4 נכה
5 וע

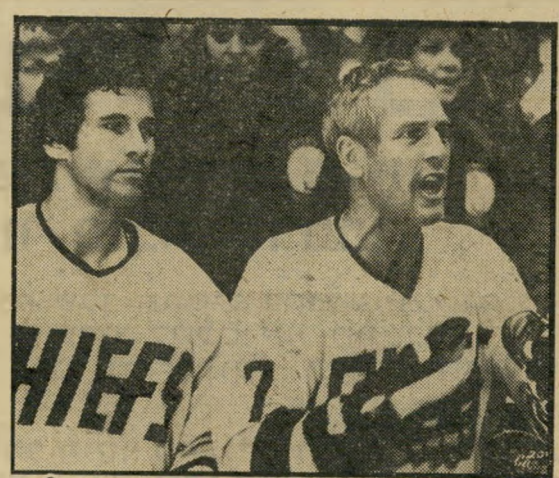
האלינות שבספורט

פול ניומן וחבורתו (אלנבי, תל-אביב, ארצות-הברית) — שם צולע זה עשוי לגרום רושם כאילו מדובר בסרט תעודי על חייו הפרטיים של פול ניומן. ולא כן הוא. זהו סיפור על קבוצת הוקי-קרח כושלת, שפול ניומן מגלם את מאמנה המתאמץ בכל כוחו להעלות את רמת המישחק כדי למנוע פירוק הקבוצה. שמו המקורי של הסרט הוא "מכה אסורה", אולם מאחר שמישחק הוקי הקרח אינו מוכר בישראל, אבל לעומת זאת פול ניומן מוכר מאד, הוחלט לשנות גם את השם בהתאם.

הוקי הקרח נחשב הספורט הקבוצתי האלים ביותר כיום, הן בשל המחירות העצומה שבה נעים השחקנים על מישטח הקרח הן בשל חוקה ותרגית המתירה לשח-קנים כמעט כל עבירה ומענישה אותם עונשים קלים בלבד. תכונה זו של המישחק מנוצלת על-ידי המאמן הנר-אש המגייס לעזרתו אחים בריונים בעלי נתונים אינטלקט-רליים של ילד בגיל הן וכשר פיסי של שור משתולל. השלושה הופכים כל מישחק לאורגיה של אלימות, מכות אסורות מכוונות ומהלומות חדוה. היריבים יוצאים מן הכלים, במקום לשחק הוקי הם משיבים מילחמה שורה והקבוצה הכושלת מנצלת את עצבנות הצד השני, מבקיעה שערים ומטפסת בטבלת הליגה.

עולות השחקנים על המגרש אינן אלא רקע לסרט, שיעקרו אורה החיים שמאחד שחקנים אלה, ניתוקם מכל אפשרות של חיי-מישפחה והמיתקם לגלדיאטורים בשכר, השופכים את דמם להנאת הקהל הרחב. האלימות המילר-לית המתלווה לאלימות הפיסית נדירה אפילו בימים אלה, וקשה לזכור סרט אמריקאי גדוש כל-כך הרבה ניבולי פה מכל הסוגים והצבעים.

אין ספק שגם הבמאי, ג'ורג' רוי היל, וגם פול ניומן

ניומן ואסטקין: ניבולי פה

מצאו בסרט הקבלה מסויימת בין עולם הספורט לעולם הסרטים והצגת הקהל כמיפצת צדקנית, המעקמת את חוטמה מול האלימות, אבל קונה כרטיסים בהמונים כדי לצפות בה, עוררה בהם היריהורים נוגים ביחס לעיסוקם האישי. גם העובדה שהספורט המיקצועני הוא עסק שהצ-לחתו הממשית והמשך קיומו אינם קשורים ביכולת השח-קנים והמאמן לבדה אלא בעיקר בקאפריזות של בעלי הממון, יכולה למצוא השלכה על עולם הסרטים.

אולם בין אם מדובר בעולם הספורט או עולם הבד, ברור שההזדהות של היל וניומן מלאה (ניומן מגלם מאמן החושש כי הקאריירה שלו הגיעה לקיצה בגלל הגיל, וחשב כנראה באותה עת על גילו שלו) והמסקנות של השניים, למרות כל הצחוקים המתעוררים בדרך, עגומות.